

2018

Bijlage 1 Rentenota 2018

Inhoud

1	Inleiding.....	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Context.....	2
1.3	Opzet en leeswijzer nota	3
2	Rentelasten en rente-omslagpercentage	5
2.1	Rentelasten	5
2.1.1	Financieringsbehoefte: Vreemd vermogen	5
2.1.2	Rentescenario	6
2.1.3	Rente over eigen financieringsmiddelen.....	7
2.2	Rentebaten	7
2.3	Rente-omslagpercentage	7
2.4	Beleid rente-omslagpercentage.....	9
3	Toerekening rente	10
3.1	Rentelasten toegerekend naar programma's.....	10
3.2	Rentetoerekening investeringsbeslissingen.....	10
3.3	Rentetoerekening tarieven leges en heffingen.....	11
3.4	Beleid toerekening rente	12
4	Renterisico en egalisatiereserve.....	13
4.1	Risico's.....	13
4.2	Aanpassing rentescenario	13
4.3	Werking rente-egalitiereserve.....	14
4.4	Maximale omvang reserve rente-egalitatie	15
4.5	Beleid reserve rente-egalitatie	15
5	Waardevast houden reserves en voorzieningen	16
	Bijlage 1 Afwegingsmatrix voor toerekening van rente aan leges en heffingen	17

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Rentenota beschrijft het beleid met betrekking tot het berekenen van de rentelasten en de wijze waarop de rentelasten (en -baten) in de begroting en jaarrekening worden verwerkt.

Deze nota is in de [Financiële verordening](#) als een van de onderdelen van het financieel beleid benoemd. Door wijzigingen in de rijksregelgeving verandert de tot nu toe gevolgde werkwijze van begroten en verantwoorden. In deze Rentenota wordt invulling gegeven aan de nieuwe regelgeving. Daarnaast wordt in deze rentenota een aantal specifiek Zoetermeerse beleidsuitgangspunten meer specifiek geformuleerd.¹

Deze nota vervangt de nota "Herijking calculatierente" uit 2011 (raadsbesluit 31-03-2011, 110086).

1.2 Context

De inkomsten en uitgaven van de gemeente verlopen in de tijd niet precies gelijk. Bijvoorbeeld omdat

- investeringen tot hoge uitgaven ineens leiden die niet ieder jaar gelijk zijn;
- subsidies worden ontvangen terwijl de besteding daarvan op een later moment plaatsvindt;
- uitgaven voor het bouw- en woonrijp maken van gemeentegrond veel eerder plaatsvinden dan het moment waarop de opbrengst uit grondverkoop plaatsvindt.

Door het niet gelijk lopen van uitgaven en inkomsten ontstaan tijdelijke overschotten of tekorten op de bankrekening van de gemeente: er ontstaat een zogenaamd financieringssaldo. Sterk vereenvoudigd weergegeven zal de gemeente bij een financieringsoverschot (een positief banksaldo) het positieve banksaldo uitlenen. Bij een financieringstekort (rood staan bij de bank) worden geldmiddelen aangetrokken (lenen). Voor het aantrekken van geldleningen betaalt de gemeente rente. Wanneer er een overschot is aan financieringsmiddelen kan dit worden uitgeleend en ontvangt de gemeente rente.

In het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) gelden vanaf het begrotingsjaar 2018 andere regels voor het verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening. De veranderingen in regelgeving betreffen de volgende punten:

1. De rente die in de begroting en jaarrekening aan de programma's wordt toegerekend mag niet hoger zijn dan het saldo van de werkelijk betaalde rente minus de werkelijk ontvangen rente door de gemeente.

De BBV schrijft de wijze van berekenen van de zogenaamde omslagrente voor, evenals de grenzen waarbij de omslagrente moet worden aangepast ([nota rente](#); commissie BBV).

Tot nu toe hanteert Zoetermeer haar eigen berekening van de calculatierente die bovendien voor meerdere jaren vaststond.

2. De commissie BBV adviseert met nadruk om geen rentelasten over de eigen financieringsmiddelen te berekenen omdat deze rente geen werkelijke last is voor de gemeente. Daarnaast verbetert een zo eenduidig mogelijke berekeningswijze van rentelasten door alle gemeenten de onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten.

De toegerekende rentelast over eigen financieringsmiddelen wordt "betaald" aan de gemeente zelf en wordt ook "ontvangen" door de gemeente. Rente over eigen financieringsmiddelen verhoogt kunstmatig de lasten en baten in de begroting. De commissie BBV ontraadt deze werkwijze.

Tot nu toe berekent Zoetermeer wel rente over de eigen financieringsmiddelen. Met deze nieuwe rentenota vervalt de toerekening van rente over de eigen financieringsmiddelen en

¹ Deze aangepaste Rentenota geeft invulling aan artikel 16.5 van de Financiële verordening dat voorschrijft dat een geactualiseerde beleidsnota aan de raad wordt aangeboden indien bijstelling nodig is.

worden de inhoudelijke doelen achter deze wijze van toerekenen op een andere wijze vorm gegeven.

3. Een voorgeschreven wijze van verantwoorden in begroting en jaarrekening van de ramingen en boekingen met betrekking tot rentebetalingen, -ontvangsten en het renteresultaat.

Alle mutaties in ramingen en boekingen worden opgenomen op het taakveld Treasury en het nieuw in te stellen product Treasury.

In de huidige systematiek wordt de kostenplaats kapitaallasten gebruikt voor de renteboekingen waarna het resultaat (=saldo) van deze kostenplaats zichtbaar wordt op het overzicht algemene dekkingsmiddelen (OAD). In de nieuwe systematiek zijn de lasten en baten met betrekking tot de rente afzonderlijk zichtbaar op het product Treasury op OAD.

1.3 Opzet en leeswijzer nota

Deze nota geeft het beleid weer met betrekking tot:

- het ramen van de verwachte rentelasten en – baten in de begroting en jaarrekening;
- de basis waarop die rentelasten en -baten met een percentage (rente-omslagpercentage) aan de programma's in de begroting worden toegerekend;
- de rentelasten die gehanteerd kunnen worden bij het nemen van investeringsbeslissingen en bij de kostentoerekening van leges en heffingen;
- de manier waarop met optredende rentestijgingen en -dalingen wordt omgegaan in de jaarrekening en meerjarenbegroting. Hierbij wordt zowel aandacht gegeven aan de gevolgen van feitelijke als mogelijk toekomstige renteschommelingen.

De hoofdstukken 2 en 3 gaan vooral in op de gevolgen van de aanpassingen in de formele regelgeving van de BBV. Hoofdstuk 2 beschrijft op welke wijze de rentelasten worden berekend en hoe de rentelasten zich vertalen in een rente-omslagpercentage. Hoofdstuk 3 gaat over het toerekenen van rente aan programma's, nieuwe investeringen en aan de leges en heffingen.

De hoofdstukken 4 en 5 gaan in op specifiek Zoetermeerse beleid. Hoofdstuk 4 gaat in op de wijze waarop in de begroting en jaarrekening wordt omgegaan met de (rente)risico's en hoe deze worden beheerst. Daarbij komt ook de rente-egaliseringsreserve aan de orde.

Hoofdstuk 5 gaat in op het al dan niet waardevast houden van de eigen financieringsmiddelen en de wijze waarop dat in de begroting tot uitdrukking komt.

In de hoofdstukken 2 tot en met 5 wordt steeds aangegeven wat de nieuwe werkwijze is. Wijzigingen ten opzichte van de oude systematiek uit de nota calculatierente 2011 worden kort aangegeven. De wijzigingen ten opzichte van de oude situatie worden uitgebreider toegelicht in het raadsvoorstel behorend bij deze rentenota.

De hoofdstukken sluiten steeds af met een concrete formulering van beleidsuitgangspunten. Deze beleidsuitgangspunten vormen feitelijk het inhoudelijk "hart" van de Rentenota.

De inhoud van de Rentenota is, ten opzichte van de nota "Herijking calculatierente 2011" meer systematisch en inhoudelijk van opzet. In de nota calculatierente lag de nadruk meer op de financieel technische berekening van de calculatierente. In deze Rentenota wordt daarnaast de methodiek van het omgaan met verschillen, de verantwoording in begroting en jaarrekening en de werkwijze ten aanzien van het rentescenario meer in detail uitgewerkt.

Deze uitwerking is voor het overgrote deel een weergave van bestaand beleid. Voor zover sprake is van een uitbreiding/aanpassing van beleid wordt dat in deze nota afzonderlijk aangegeven. Deze beleidsaanpassingen zijn in het raadsvoorstel bij deze Nota als raadsbesluit geformuleerd.

Door het grote verschil in opzet tussen de oude nota calculatierente 2011 en deze rentenota is een "was-wordt" lijst tussen beide nota's achterwege gelaten.

Tenslotte wordt opgemerkt dat de rentenota een onderwerp betreft waarin een aantal specifieke financiële begrippen als financieringsbehoefte, vermogensstructuur en rentescenario aan de orde komen. Vanwege de leesbaarheid van de nota is ervoor gekozen om de toelichtingen in de nota te ondersteunen met cijfermatige voorbeelden/uitwerkingen. Die voorbeelden zijn gebaseerd op een

peilmoment met betrekking tot de begroting 2018. De in de voorbeelden opgenomen cijfers hebben geen andere bedoeling dan de toelichting te ondersteunen en om enig gevoel te krijgen bij de orde van grootte van bedragen/percentages die in onze begroting aan de orde zijn. Vanzelfsprekend vormen de in de voorbeelden genoemde cijfer geen inhoudelijk onderdeel van de in de nota opgenomen beleidsuitgangspunten zelf.

2 Rentelasten en rente-omslagpercentage

Dit hoofdstuk beschrijft op welke wijze de rentelasten (en -baten) worden berekend en hoe deze lasten zich vertalen in een rente-omslagpercentage. Dit percentage wordt gehanteerd bij het toerekenen van de rentekosten aan programma's.

Vervolgens komt aan de orde of bij het opstellen van de jaarstukken er al dan niet nacalculatie moet plaatsvinden van het in de begroting opgenomen rente-omslagpercentage.

Paragraaf 2.1 en 2.2 gaan in op de uitgangspunten die aan de raming van de verwachte rentekosten ten grondslag liggen. Paragraaf 2.3 geeft de berekening van de rente-omslagpercentage weer en de beleidslijn ten aanzien van nacalculatie van dat percentage.

2.1 Rentelasten

De te betalen rente is afhankelijk van de hoeveelheid geld die geleend wordt (financieringsbehoefte vreemd vermogen) en het rentepercentage dat over deze leningen betaald moet worden. In de begroting maken we een inschatting van zowel de **financieringsbehoefte als** de hoogte van de **rente**.

2.1.1 Financieringsbehoefte: Vreemd vermogen

De financieringsbehoefte is het bedrag aan benodigde financiering onder aftrek van de eigen financieringsmiddelen. Het betreft de hoeveelheid middelen die geleend (vreemd vermogen) worden. De financieringsbehoefte varieert in de tijd vooral als gevolg van wijziging in investeringen, wijzigingen in de beschikbaarheid van eigen financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) en wijzigingen in de omvang en fasering van geldstromen uit rijksuitkeringen, subsidies en grondexploitaties.

Hieronder staat (als voorbeeld) de berekening van de benodigde vreemde financieringsmiddelen voor de meerjarenbegrotingbegroting 2018 opgenomen.

Tabel 1. financieringsbehoefte

*€ 1.000

	2018	2019	2020	2021	2022
Bestaande bezittingen (activa)	351.346	359.388	353.659	346.634	339.224
Toekomstige bezittingen (toekomstige activa)	10.105	13.465	18.927	23.246	27.441
Totaal te financieren	361.451	372.853	372.586	369.880	366.665
<i>Financiering via:</i>					
Reserves	234.660	226.484	225.320	223.287	223.569
Voorzieningen	47.096	47.824	49.183	50.735	51.973
Eigen financieringsmiddelen	281.756	274.309	274.503	274.022	275.542
Vreemde financieringsmiddelen	79.696	98.545	98.082	95.859	91.123

De berekening in de tabel is opgebouwd uit:

- De bezittingen (activa) die gefinancierd moeten worden. De inschatting van deze bezittingen bestaat uit de huidige activa en de toekomstige activa (vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen)²;
- De eigen financieringsmiddelen die worden ingezet als financiering voor de activa. Deze eigen financieringsmiddelen bestaan uit reserves en voorzieningen³;
- Het resultaat van de te financieren bezittingen -/- de eigen financieringsmiddelen. Dit is het bedrag dat volgens de inschatting met vreemd vermogen gefinancierd moet worden.

De tabel laat zien dat in 2018 ongeveer € 80 mln vreemd gefinancierd moet worden. Volgens de huidige berekening loopt de financieringsbehoefte in 2019 op. Dit heeft vooral te maken met investeringen in de openbare ruimte.

Om in de financieringsbehoefte te voorzien worden leningen aangetrokken. In tabel 2 staat de uitsplitsing van de vreemde financieringsmiddelen voor de jaren 2018 – 2022. Hierin wordt

² In tabel 1 is geen rekening gehouden met de groei van activa die voortkomt uit de schaa sprong.

³ In tabel 1 is geen rekening gehouden met extra eigen financieringsmiddelen bij eventuele verkoop van Eneco.

onderscheid gemaakt tussen bestaande leningen en leningen die nog moeten worden aangetrokken. Ook voor deze tabel is aangesloten bij de programmabegroting 2018-2022.

Tabel 2. Vreemde financieringsmiddelen

*€ 1.000

	2018	2019	2020	2021	2022
Bestaande leningen	10.559	10.490	10.417	10.344	344
Toekomstige leningen	39.136	58.055	57.665	55.514	60.778
Korte leningen (max. kasgeldlimiet)	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal vreemde financieringsmiddelen	79.696	98.545	98.082	95.859	91.123

Bij het aantrekken van leningen kan gekozen worden voor leningen met een korte looptijd (korter dan een jaar of daggeldleningen) of leningen met een langere looptijd. Afhankelijk van de verwachte duur en omvang van de financieringsbehoefte wordt een passende financieringstermijn gekozen. Omdat als regel de rentelasten van een rente met een korte looptijd lager is dan van leningen met een lange looptijd wordt - als de ontwikkeling van de financieringsbehoefte daartoe aanleiding geeft - in een deel van de financieringsbehoefte voorzien door leningen met een korte looptijd. In paragraaf 2.1.2 wordt ingegaan op de rentekosten die samenhangen met het aantrekken van leningen met een lange of korte looptijd.

2.1.2 Rentescenario

Over de vreemde financieringsmiddelen moet rente worden betaald. Om in de begroting een raming te geven van de te betalen rente wordt gewerkt met een rentescenario. De in het rentescenario opgenomen rentepercentages voor respectievelijk lang en kort geld worden gehanteerd als kostprijs voor het aan te trekken vreemd vermogen.

Het rentescenario is de verwachte rente(ontwikkeling) voor langlopende leningen. Als ijkpunt voor "langlopend" wordt een lening met een looptijd van 10 jaar gehanteerd met een aflossing ineens aan het eind van de looptijd ("10 jaar fixe"). De in het rentescenario opgenomen verwachte renteontwikkeling is gebaseerd op :

- huidige marktrente;
- historische rente (trend);
- inschatting van de renteontwikkeling door de grootbanken;
- een scenario van een gefaseerd "groeien" naar het structurele renteniveau.

Ieder jaar zal bij de perspectiefnota het rentescenario worden herijkt. Vanuit het basisjaar (begrotingsjaar) zal in vier gelijke stappen het structureel rentepercentage worden bereikt. Voor het rentepercentage van kortlopende leningen wordt als basis de rekenregel gehanteerd dat dat percentage steeds 1% onder het renteniveau van de rente voor de langlopende leningen ligt. Indien marktomstandigheden daartoe aanleiding geven, kan voor het jaarlijks te herijken rentescenario een hiervan afwijkende reeks worden gehanteerd.

In tabel 3 staat het rentescenario zoals opgenomen in het raadsvoorstel behorend bij deze rentenota. Voor langlopende leningen is uitgegaan van een structureel rentepercentage van 3,5%. Vanaf de (feitelijke) rente van 1,5% in 2018 stijgt het verwachte rentetarief vanaf 2019 met vier gelijke stappen naar het structurele percentage van 3,5%. Het verwachte rentepercentage voor kortlopende leningen ligt op basis van de genoemde rekenregel steeds 1% lager dan de rente voor langlopende leningen.

Tabel 3. Rentescenario

	2018	2019	2020	2021	2022
rentescenario lange leningen	1,50%	2,00%	2,50%	3,00%	3,50%
Rentescenario korte leningen	0,50%	1,00%	1,50%	2,00%	2,50%

Tabel 4 geeft de geraamde rentelast weer op basis van het rentescenario en de verwachte behoefte aan vreemde financieringsmiddelen uit tabel 2. Het rentescenario is gehanteerd voor de bepaling van de rente op de toekomstige leningen. Voor de bestaande leningen is het werkelijk te betalen rentepercentage, gedurende de restant looptijd, opgenomen. De stijging van de verwachte rentelasten wordt, naast wijziging in de financieringsbehoefte, vooral veroorzaakt door de stijging van de rente volgens het rentescenario.

Tabel 4. Rentelasten

*€ 1.000

	2018	2019	2020	2021	2022
Te betalen rente bestaande leningen	351	348	344	344	13
te betalen rente toekomstige lange leningen	587	1.161	1.442	1.665	2.127
te betalen rente kort vreemd vermogen	150	300	450	600	750
Totaal te betalen rente (rentelast)	1.088	1.809	2.236	2.610	2.890

Bovenstaande werkwijze is al enige jaren gebruik en bij gelegenheid toegelicht in een Perspectiefnota. Met de vastlegging van deze werkwijze in de Rentenota wordt de werkwijze beter verankerd.

2.1.3 Rente over eigen financieringsmiddelen

De BBV staat toe om naast de externe rentelasten en baten ook rente over eigen vermogen (over reserves en voorzieningen) te berekenen. Dit heeft echter niet de voorkeur van de BBV.

Voorgesteld wordt om de voorkeur van de BBV te volgen en vanaf 2018 geen rente over eigen vermogen meer toe te rekenen.

Deze werkwijze leidt ertoe dat:

1. de rente over eigen vermogen geen onderdeel is van de rentekosten op programma's en evenmin een baat op het product Treasury. Per saldo heeft het geen gevolgen voor de begroting als geheel;
2. door geen rente over het eigen vermogen te berekenen de omvang van de begroting kleiner wordt (zowel lasten als baten worden lager);
3. de afwijkingen tussen geraamde en werkelijke rentekosten concernbreed op een product, Treasury, tot uitdrukking komen. Dit komt de inzichtelijkheid van de verklaring van die verschillen in de jaarstukken ten goede;
4. de vergelijkbaarheid tussen gemeenten wordt vergroot.

In de tot nu toe gevolgde werkwijze werd ook aan de inzet van eigen vermogen als financieringsmiddel een renteprijskaartje verbonden. Die werkwijze was ingegeven door de wens om bij (uitbreidings)investeringen een goede afweging te maken onafhankelijk van de vraag of de investering met vreemd of eigen vermogen werd gefinancierd. Hiermee werd ook bereikt dat de rentekosten structureel in het budget zijn opgenomen op de betreffende programma's.

De wijze waarop aan de inhoudelijke wens van een goede (rente)kostprijs op lange termijn inhoud wordt gegeven is toegelicht in paragraaf 3.2.

2.2 Rentebaten

De gemeente is verplicht bij een financieringsoverschot die middelen bij 's Rijks schatkist aan te houden. Deze verplichting geldt bij een overschot aan financiële middelen van boven de 0,75% van de omvang van de begroting (per kwartaal). Dit is in de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) geregeld. Het rijk geeft een rentevergoeding over de middelen in de schatkist. Het is ook toegestaan om middelen uit te zetten bij andere decentrale overheden.

Daarnaast kan de gemeente om beleidsinhoudelijke redenen leningen verstrekken. Hiervoor worden rente-inkomsten ontvangen. Een voorbeeld hiervan zijn de startersleningen (hypotheek voor startende huizenbezitters).

2.3 Rente-omslagpercentage

De rentelasten en -baten worden concernbreed opgenomen op het product Treasury. De rente wordt vervolgens doorbelast aan onderdelen in de begroting waar de activa worden geraamd/verantwoord. Deze doorbelasting vindt plaats met behulp van het zogenaamde rente-omslagpercentage.

De rentekosten worden met behulp van het zogenaamde rente-omslagpercentage toegerekend aan:

- Programma's;
- Grondexploitaties;
- Eventueel specifieke projecten

In onderstaand schema is de door de BBV voorgeschreven wijze van berekenen van het rente-omslagpercentage weergegeven. In de berekening is gebruik gemaakt van de bedragen van de begroting 2018.

Tabel 5. berekening rente-omslagpercentage		* € 1.000
		2018
a. Rentelasten		1.088
b. Rentebaten		637
c. Saldo rentelasten-/rentebaten (a-b)		451
d. Rentetoerekening aan grondexploitaties		120
e. Rentetoerekening projectfinanciering		0
f. Toe te rekenen rente aan programma's (c-d-e)		331
g. Totaal waarde vaste activa		361.451
h. Rente-omslagpercentage (f/g * 100)		0,1%

ad a-c saldo rentelasten

In de basis bestaan de rentelasten uit het saldo van rentelasten en van derden ontvangen rente-inkomsten.

Op dat saldo worden de specifiek aan de grondexploitaties en eventueel aan projecten door te belasten rentekosten in mindering gebracht.

Ad d. Rentetoerekening grondexploitaties:

Voor de rentetoerekening aan grondexploitaties schrijft de BBV specifieke bepalingen voor ([notitie Grondexploitaties](#)).

De belangrijkste redenen voor deze specifieke bepalingen zijn dat

1. Grondexploitaties worden gezien als een ondernemersactiviteit. Om aan te sluiten bij de fiscale regelgeving is de toerekening van rente hierop aangepast;
2. Het voor grondexploitaties nadrukkelijk niet is toegestaan om rente over de eigen financieringsmiddelen te berekenen. Een dergelijke toerekening wordt als verkapte winstneming gezien.

Het rentepercentage dat mag worden toegerekend aan grondexploitatie is het percentage aan werkelijk betaalde rente in verhouding tot de leningenportefeuille. Vervolgens wordt die uitkomst gecorrigeerd met de verhouding van de inzet van vreemde financieringsmiddelen t.o.v. de totale financieringsmiddelen

In formulevorm: betaalde rente/totaal bedrag aan leningen * vreemde financieringsmiddelen / totaal financieringsmiddelen. Op basis van de gegevens van de jaarrekening 2017 is aan de activa van de grondexploitaties een rentepercentage van 0,32% toegerekend.

Ad e. Projectfinanciering:

Gemeenten hebben de vrijheid om te kiezen voor projectfinanciering. Hierbij wordt een lening specifiek aangetrokken voor een bepaald project/investering. De rentelasten van de aangetrokken lening worden bij deze methode toegerekend aan het betreffende project/investering.

Er vindt in principe geen projectfinanciering plaats. Er wordt gewerkt met "totaal financiering" zodat de meest optimale financiering voor het totaal aan financieringsbehoefte gekozen kan worden. Uitzonderingen op deze werkwijze vergen een afzonderlijk raadsbesluit.

Voor alle projecten/investeringen wordt daardoor gerekend met hetzelfde rente-omslagpercentage.

ad h uitkomst rente-omslagrentepercentage

Uit de voorgeschreven berekeningswijze volgt - voor het jaar 2018 - rekening houdend met het totaalbedrag aan boekwaarde van de te financieren activa van ruim € 364 mln. een rente-omslagpercentage van 0,1%. Op basis van de gegevens voor 2019 bedraagt het rente-omslagpercentage voor 2019 0,3%. Dat percentage wordt gehanteerd voor de meerjarenbegroting 2019-2022.

De BBV staat toe dat deze berekende uitkomst mag worden afgerond met 0,5% naar boven of beneden. Die mogelijkheid is geboden om relatief kleine verschillen tussen jaarlijkse uitkomsten van de berekening niet direct en detail in de begroting te hoeven verwerken maar de verschillen van de afronding op concernniveau tot uitdrukking te brengen.

Het eventueel benutten van de mogelijkheid tot afronden zal jaarlijks bij de (her)berekening van het rente-omslagpercentage worden afgewogen. Een eventueel voorstel tot afronding zal in de in Perspectiefnota worden opgenomen in de financiële uitgangspunten.

Rente-omslagpercentage in de jaarrekening

Bij de jaarrekening wordt het definitieve rente-omslagpercentage berekend. Wanneer dit percentage afwijkt van de begroting kan dit definitieve omslagpercentage worden gebruikt om de rentekosten toe te rekenen aan de programma's. Deze nacalculatie is vanuit de BBV verplicht voor afwijkingen van meer dan 25% op de rentelasten of wanneer deze afwijking materieel is.

De mogelijkheid om relatief geringe afwijkingen niet via nacalculatie op de programma's bij de jaarrekening te verwerken is door de BBV ingegeven vanuit efficiency overwegingen voor gemeenten; geen tijdrovende aanpassingen voor relatief geringe bedragen.

In de Zoetermeerse situatie met een laag rente-omslagpercentage is een afwijking van 25% in euro's al snel bereikt. Voorgesteld wordt de mogelijkheid van de BBV te benutten om bij niet materiële afwijkingen (€ 500.000) de nacalculatie achterwege te laten. Dit bedrag sluit aan bij het Handvest Informatievoorziening.

Afwijkingen ten opzichte van de geraamde rentekosten onder de € 500.000 of 25% van de raming worden niet opnieuw verdeeld, maar worden verantwoord en toegelicht op het product Treasury binnen (het Programma) Overzicht Algemeen Dekkingsmiddel (OAD).

2.4 Beleid rente-omslagpercentage

- a. Jaarlijks wordt bij de perspectiefnota het rentescenario voorgesteld, vaststelling vindt plaats bij de besluitvorming over programmabegroting.
- b. Het rentescenario geeft de verwachte rente-ontwikkeling vanaf het begrotingsjaar weer voor langlopende leningen en groeit in vier gelijke stappen naar een structureel rentepercentage.
- c. Voor de korte rente geldt als rekenregel dat deze als basis 1% onder de lange rente uit het rentescenario ligt.
- d. **Er wordt geen rente berekend over de eigen financieringsmiddelen.**
- e. Er is sprake van totaalfinanciering, tenzij er via raadsbesluit in specifieke situaties anders wordt besloten.
- f. De berekening van het rente-omslagpercentage is opgenomen in de Perspectiefnota en vastgesteld in de programmabegroting.
- g. **Bij de jaarrekening leiden afwijkingen in de rentelasten van meer dan 25% of groter dan € 500.000 tot een nieuwe berekening van het rente-omslagpercentage en hernieuwde toerekening aan de programma's**
- h. **De raming en de verantwoording van de rentelasten en rentebaten wordt opgenomen op het product Treasury van het programma OAD.**

De onderdelen d, g en h zijn nieuw ten opzichte van het huidig beleid. Deze onderdelen zijn opgenomen in het bij deze nota horende raadsbesluit.

3 Toerekening rente

In het vorige hoofdstuk is beschreven hoe het rente-omslagpercentage wordt bepaald. Dit rente-omslagpercentage wordt gebruikt om rente toe te rekenen aan de programma's. Dit hoofdstuk beschrijft de werkwijze die daarbij wordt gevolgd (paragraaf 3.1). Daarnaast hanteert Zoetermeer voor het nemen van investeringsbeslissingen en voor de kostenonderbouwing van leges en heffingen een ander percentage dan het rente-omslagpercentage. De uitgangspunten daarvoor worden toegelicht in de paragrafen 3.2 en 3.3.

3.1 Rentelasten toegerekend naar programma's

De BBV schrijft voor dat de werkelijke rentekosten moet worden toegerekend aan de taakvelden en daarmee aan de programma's. Dat wil zeggen dat de rentelasten en baten zoals opgenomen op het product Treasury door middel van het berekende rente-omslagpercentage worden doorbelast.

De basis voor de toerekening is de boekwaarde van activa die gerelateerd zijn aan programma's. Het betreft de boekwaarde van investeringen die de gemeente gedaan heeft in goederen of objecten die meerjarig nut hebben. Investeringskosten komen niet in een keer ten laste van de exploitatie, maar worden als bezitting (activa) opgenomen op de balans. Door middel van afschrijving wordt de investering gefaseerd (gedurende de levensduur van de investering) ten laste van de exploitatie gebracht op de gerelateerde programma's. En naast de component afschrijving moeten met de door de BBV voorgeschreven werkwijze ook de rentekosten verbonden aan de financiering van de activa worden begroot en verantwoord op de programma's waar de investering betrekking op heeft.

Een voorbeeld van toerekening van rente aan de programma's is de rente op programma 1 voor onderwijshuisvesting. De boekwaarde van de onderwijsgebouwen in 2018 op de balans van de gemeente bedraagt ruim € 150 mln. Dit leidt bij een omslagrente van 0,1% tot een rentelast op programma 1 van € 150.000 (0,1% van € 150 mln). Op het product Treasury wordt de naar programma's doorbelaste rente als negatieve last opgenomen, zodat het totaal van de exploitatielasten niet beïnvloed wordt.

Om een stabiel meerjarig beeld op de programma's te realiseren wordt de toegerekende rente meerjarig gelijk gehouden op het percentage van het eerste begrotingsjaar. Dit betekent dat in de meerjarenbegroting 2018 voor alle jaren (2019-2021) een bedrag van 0,1% resp. 0,3% aan rentelasten op de programma's is opgenomen.

De verwachte wijzigingen in de rentelasten ten opzichte van het rente-omslagpercentage voor de komende begrotingsjaren van de meerjarenbegroting worden niet toegerekend aan de programma's maar geraamd en toegelicht op het product Treasury.

3.2 Rentetoerekening investeringsbeslissingen

Wanneer een nieuwe investeringsbeslissing aan de raad wordt voorgelegd, wordt dekking gevraagd voor de meerjarige kapitaallasten (rente en afschrijving). Om een bedrijfseconomisch afgewogen beslissing te kunnen nemen, zal voor investeringsbeslissingen gewerkt worden met het structurele rentepercentage uit het laatst vastgestelde rentescenario (momenteel 3,5% zie hoofdstuk 2) in plaats van het rente-omslagpercentage. Hiervoor zijn twee redenen:

- Het huidige rente-omslagpercentage geeft de rente in het verleden weer, terwijl dekking nodig is voor de toekomstige financiering. Om niet met een te lage (of te hoge) kostprijs te rekenen wordt bij de investering zelf rekening gehouden met het structurele percentage uit het rentescenario. Hiermee wordt een stabiel begrotingsbeeld gerealiseerd en, tot het structurele renteniveau van het rentescenario voldoende dekking voor afschrijving en rentelasten gecreëerd. Toekomstige vervanging is hiermee voorzien van dekking voor de verwachte ontwikkeling van de rentekosten.
- Investeringsbeslissingen worden op deze manier niet beïnvloed door een toevallige hoge of lage rentestand en onafhankelijk is van de wijze van financiering (eigen of vreemd vermogen).

Het bij een investeringsbesluit gehanteerde rentepercentage wordt ingezet om te bepalen welke dekking er voor kosten van rente *en afschrijving* noodzakelijk is.

Investeringskosten met economisch nut worden met de annuïteitenmethode afgeschreven. Daarbij hanteren wij de werkwijze dat het bij het investeringsbesluit gehanteerde rentepercentage gedurende de gehele looptijd van het actief wordt gebruikt voor de bepaling van de afschrijvingscomponent van

de jaarlijkse annuïteit. Deze werkwijze is ingegeven vanuit oogpunt van beheer/efficiency. Het alternatief van een steeds wijzigend rentepercentage (bij wijziging van het rentescenario) zou tot een hoge administratieve last en veel financieel technisch wijzigingen in de begroting leiden.

Voor investeringsbeslissingen in activa met maatschappelijk nut is een koppeling van de rente bij het nemen van het investeringsbesluit niet relevant omdat deze activa rechtlijnig worden afgeschreven. De jaarlijkse afschrijvingslast is daarmee onafhankelijk van het gehanteerde rentepercentage.

Zoals in hoofdstuk 2 is toegelicht staat de nieuwe BBV niet toe dat de toegerekende rente aan een programma niet hoger zijn dan het renteomslag-percentage. Het verschil in de geraamde rentelasten op basis van het rente-omslagpercentage en het structurele rentescenario wordt op het product Treasury opgenomen.

Een voorbeeld aan de hand van de huidige percentages (2018).

Een extra investering van € 1 mln. in bijvoorbeeld een schoolgebouw leidt bij hantering van het structurele rentescenario tot een rentelast van € 35.000 (3,5% van € 1 mln).

Op programma 1 worden de rentekosten volgens het rente-omslagpercentage opgenomen ad. € 1.000 (0,1% van € 1 mln). De overige € 34.000 (3,4% van € 1 mln) die is opgenomen in het investeringsbesluit, wordt opgenomen op het product Treasury.

Het tijdelijk verschil tussen de bij het investeringsbesluit opgenomen rente en de op korte termijn verwachte rentekosten (scenario) wordt betrokken bij de jaarlijkse herijking van de rentelasten op Treasury. Deze werkwijze is geen verschil ten opzichte van de werkwijze tot nu toe en sluit aan bij de keuze voor het toepassen van totaalfinanciering (in plaats van projectfinanciering). In hoofdstuk 4 zal nader worden ingegaan op de beheersing en verantwoording van afwijking in de rentekosten.

Rente tijdens de bouw

De lasten van afschrijving (en rente) op investeringsuitgaven komen in de exploitatie van de begroting vanaf het jaar volgend op oplevering van de investering. Voor de periode dat de investering nog niet is afgerond (de bouwperiode) wordt aan de investering "rentekosten tijdens de bouw" toegerekend. Dit is van toepassing voor investeringen met een investeringsbedrag boven € 250.000 (nota reserves Raadsbesluit 040859, 11 februari 2011). Het rentepercentage dat hiervoor gehanteerd wordt is het percentage van het begrotingsjaar voor korte leningen uit het rentescenario voor korte leningen.

3.3 Rentetoerekening tarieven leges en heffingen

Bestemmingsheffingen en retributies (kortweg leges en heffingen) zijn bedoeld om bepaalde gemeenteactiviteiten te bekostigen. De hoogte van de tarieven mogen niet meer dan 100% kostendekkend zijn. Om de maximale opbrengsten (maximale tarief) van leges en heffingen vast te kunnen stellen worden kostenonderbouwingen opgesteld. Hierin worden de aan de leges toe te rekenen activiteiten en bijbehorende kosten opgenomen. Dit staat verwoord in de [nota heffingen](#).

Voor leges en heffingen waar investeringen (activa) aan verbonden zijn, (momenteel afvalstoffenheffing en lijkbezorgingsrechten) wordt de rentelast ook als kostenpost opgenomen. Het rentepercentage dat wordt toegerekend is niet door de BBV voorgeschreven maar wordt door de gemeenten, onderbouwd, zelf bepaald.

Er zijn verschillende mogelijkheden en varianten als basis voor de kostprijs van het toe te rekenen rentepercentage aan leges en heffingen:

- a. Rente-omslagpercentage (0,1% in 2018 en 0,3% in 2019, zie hoofdstuk 2)
- b. Gemiddelde van de actuele rentepercentages van de verschuldigde rente op feitelijk aangetrokken leningen (1,9% in 2019).
- c. Percentage dat gehanteerd wordt in het laatste jaar van het rentescenario (3,5% zie hoofdstuk 2)
- d. Gemiddeld percentage van de komende vier jaar van het rentescenario. Van 2,0 % in 2019 naar 3,5% in 2022 is 2,75% (zie hoofdstuk 2).

Bij een afweging tussen de opties spelen twee factoren een rol: herkenbaarheid/objectiviteit en stabiliteit.

Het criterium van herkenbaarheid/objectiviteit beoogt het vermijden van willekeur bij het te hanteren rentetarief en een herkenbare relatie van het gehanteerde rentetarief naar de marktrente. Het criterium van stabiliteit beoogt het vermijden van jaarlijks wisselende tarieven als gevolg van sterke renteschommelingen op korte termijn. Dit speelt met name bij tarieven die volledige kostendekkend zijn.

In onderstaande matrix zijn de vier onderscheiden opties gewogen tegen de twee criteria. Bij deze weging is een schaalverdeling van 1 (lage score) tot 5 (hoge score) gehanteerd. De matrix is indicatief en een hulpmiddel om een afweging te kunnen maken. In bijlage 1 staat een uitvoerige toelichting bij de matrix opgenomen.

herken-
baar-
heid/
objec-
tiviteit

5					
4	a.				
3		b.			
2				d.	
1				c.	
0	1	2	3	4	5

-----> stabiliteit

a. rente-omslagpercentage

b. gemiddelde rente leningen

c. rentescenario

d. gemiddelde rentescenario

Optie d. scoort op de optelsom van de criteria beter dan de ander opties.

Het is een stabielere percentage dan in de overige opties waarbij er transparantie is over de besluitvorming van de wijziging in de berekening en hoogte van het rentepercentage zelf. In hoofdstuk 4 staat toegelicht wanneer wordt overwogen het rentescenario aan te passen. Omdat het scenario begint bij de huidige marktrente en toegroeit naar een structureel percentage ligt het gemiddelde rentepercentage van het rentescenario relatief dicht bij de huidige actuele marktrente en is het herkenbaarder dan het rentescenario zelf.

Vanuit het gecombineerd belang van stabiliteit en herkenbaarheid krijgt optie d de voorkeur boven de andere opties.

3.4 Beleid toerekening rente

- Het rente-omslagpercentage wordt toegerekend aan programma's in de begroting. Op de programma's wordt dit rentepercentage voor de verschillende jaren gelijke gehouden. Eventuele verschillen in rentelasten en baten worden zichtbaar op product Treasury op OAD. Daar staat ook de toelichting op de rentelasten.
- Bij de perspectiefnota wordt het rente-omslag voor het nieuwe begrotingsjaar berekend dit wordt verwerkt in de programmabegroting.
- Voor het nemen van investeringsbeslissingen wordt het langjarig rentescenario gehanteerd.
- Voor de kostenonderbouwing van leges en heffingen wordende rentekosten gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage uit het rentescenario van het begrotingsjaar.**

Onderdeel d. is nieuw ten opzichte van het huidige beleid. Dit onderdeel is opgenomen in het bij deze nota horende raadsbesluit.

4 Renterisico en egalisereserve

Dit hoofdstuk geeft weer hoe wordt omgegaan met de (rente)risico's en hoe deze worden beheerst. Daarbij komt ook de werkwijze rondom het rentescenario en de rente-egalisereserve aan de orde.

4.1 Risico's

In de vorige hoofdstukken is aangegeven dat de gemeente rentelasten betaalt over de aangetrokken leningen. Afhankelijk van de financieringsbehoefte (aangetrokken vreemd vermogen) en de hoogte van de rente varieert deze rentelast. Zowel in wetgeving als gemeentelijk beleid is regelgeving opgenomen om het budgettaire risico van grote renteschommelingen voor de (meerjaren)begroting van gemeenten te beheersen.

Het wettelijk kader wordt gevormd door de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Het aanvullend gemeentelijk beleid heeft betrekking op het hanteren van een rentescenario en het inzetten van een rente-egalisereserve.

De kasgeldlimiet is de maximale hoogte van het te lenen geld via korte leningen (maximaal 8,5% van de gemeentelijke begroting = voor Zoetermeer momenteel ruim € 30 mln). Aangezien fluctuaties in de rente bij korte financiering direct van relatief grote invloed zijn op de rentelasten, wordt door een maximum te stellen aan deze korte financiering het budgettaire risico van een snel stijgende rentelast verminderd.

De renterisiconorm geeft een maximum aan leningen die aflopen of die een renteherziening kennen. Deze norm heeft, net als de kasgeldlimiet, te maken met het maximeren van een snelle stijging van de rentelasten in de meerjarenbegroting. De wetgeving schrijft voor dat het bedrag aan jaarlijkse aflossing plus het bedrag van leningen die een renteherziening kennen voor het betreffende jaar, maximaal 20% van het begrotingstotaal mag zijn. Dit houdt in dat er spreiding moet zijn in de termijnen van (rentevast perioden) van de aangetrokken leningen.

Naast deze opgelegde risicobeheersing hanteert Zoetermeer een rentescenario waarin een voorzichtigheid is opgenomen (er wordt voor de toekomst van een stijgende rente uitgegaan). Tenslotte wordt voor het in de tijd dempen van het budgettaire gevolg van een stijging van de rentekosten gebruik gemaakt van een rente-egalisereserve. In de volgende paragrafen wordt de werkwijze rondom aanpassing van het rentescenario en het gebruik en de hoogte van de rente-egalisereserve toegelicht.

4.2 Aanpassing rentescenario

In hoofdstuk 2 (paragraaf 2.1.2) is uiteengezet hoe er in de begroting wordt gerekend met een rentescenario. In dit scenario wordt uitgegaan van een in de toekomst stijgende rente (momenteel oplopend tot 3,5% structureel vanaf 2022). Hiermee wordt - tot het niveau van het structurele rentepercentage - dekking in de begroting opgenomen voor mogelijke toekomstige rentestijgingen en daarmee het risico op rentestijging ingecalculeerd.

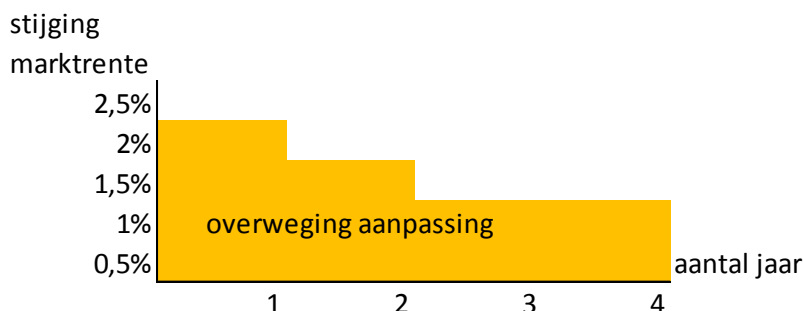
Doel is om op deze wijze zowel een realistisch als een op langere termijn stabiel begrotingsbeeld van de renteontwikkeling neer te zetten. Inzet is om de dagkoersen en tijdelijke renteschommelingen niet direct te betrekken in het begrotingsbeeld. Omdat de feitelijke renteontwikkeling per definitie afwijkt van het rentescenario is vervolgens de vraag voor welke renteversillen de egalisereserve wordt aangesproken en bij welke omvang/duur van de renteontwikkeling een aanpassing van het rentescenario aan de orde is. Het benutten (onttrekken dan wel toevoegen van de egalisereserve) heeft geen effect op het begrotingssaldo. Het aanpassen van het rentescenario wel.

Als beleidsuitgangspunt geldt dat de budgettaire gevolgen van geringe rentewijzigingen of van rentewijzigingen van relatief korte duur worden opgevangen binnen de rente-egalisereserve en dat renteaanpassingen van relatief hoge omvang of van verwacht langere duur kunnen of moeten doorwerken in een voorstel tot aanpassing van het rentescenario.

In de concretisering van dit beleidsuitgangspunt wordt het volgende richtsnoer voor het aanpassen van het rentescenario gebruikt:

- bij een stijging (of daling) van de marktrente ten opzichte van het rentescenario in één jaar met 2%, wordt het scenario niet aangepast in afwachting van ontwikkeling van verdere toekomstige renteschommelingen.
 - bij een stijging (of daling) van de marktrente van 1,5% respectievelijk 1% in twee respectievelijk drie achtereenvolgende jaren vindt eveneens geen aanpassing van het rentescenario plaats.
 - bij een stijging (of daling) van de rente in één jaar met meer dan 2%; in twee achtereenvolgende jaren met meer dan 1,5% of in drie achtereenvolgende jaren met meer dan 1% dan wordt de mogelijkheid van het al dan niet aanpassen van het rentescenario opgenomen in de eerstvolgende Perspectiefnota.
- Deze werkwijze is grafisch weergegeven in onderstaande grafiek.

matrix aanpassen rentescenario

De keuze voor bovenstaande werkwijze hangt samen met het zo stabiel mogelijk houden van het rentescenario (en daarmee de toe te rekenen rentekosten aan investeringen en leges en heffingen) voor een stabiele begroting. De optredende, als tijdelijk gekwalificeerde, fluctuaties in rentekosten kunnen worden opgevangen met de rente-egaliseringsreserve. Dit wordt toegelicht in de volgende paragrafen.

4.3 Werking rente-egaliseringsreserve.

De raming van de rentelasten en baten in de begroting vindt plaats aan de hand van aannames over de renteontwikkeling in de markt en aannames over de benodigde financiering (zie hoofdstuk 2). Wanneer de marktrente hoger wordt dan ingeschat of de financieringsbehoefte hoger is dan geraamd (dit betekent dat er nieuwe leningen moeten worden aangetrokken), ontstaat een nadeel ten opzichte van de begroting. Het zogenaamde renterisico.

Dit risico vangen we deels op in de begroting door te werken met een oplopend rentescenario (momenteel oplopend tot 3,5% structureel vanaf 2022).

Daarnaast wordt een rente-egaliseringsreserve gebruikt om de kleinere en tijdelijke rente-effecten te dempen.

- De reserve wordt gebruikt bij de jaarrekening om het renteresultaat te neutraliseren;
- Daarnaast wordt incidenteel gebruik gemaakt van de rente-egaliseringsreserve bij de perspectiefnota (en de programmabegroting) wanneer de verwachte marktrente voor langlopende leningen afwijkt van het rentescenario zonder dat er aanleiding is om het rentescenario zelf aan te passen.

Ad a. Het neutraliseren in de jaarrekening van het renteresultaat wordt gedaan om de wijze van financieren (eigen financiering of vreemd vermogen) en renteschommelingen geen rol te laten spelen bij het uitvoeren van de begroting. De onttrekking of storting in de egaliseringsreserve zorgt er voor dat de rente geen rol speelt in het exploitatieresultaat. De mutaties ten gunste of ten laste van de egaliseringsreserve in de jaarrekening vinden plaats voor bestemming van het resultaat.⁴ In de paragraaf financiering en in het Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen zal wel een toelichting op het renteresultaat worden gegeven, zodat steeds inzicht blijft bestaan in het renterisico dat is opgetreden.

Ad b. Jaarlijks wordt in de Perspectiefnota het bedrag aan verwachte rentekosten voor vreemde financieringsmiddelen herijkt en vergeleken met de in de meerjarenbegroting opgenomen raming voor deze rentekosten. In deze vergelijking komt het financieel gevolg van aanpassingen in de verwachte

⁴ Deze werkwijze is vastgelegd in raadsbesluit van het 1^e Tussenbericht 2008 (080112 ; 10 juli 2008).

marktrente en financieringsstructuur (verhouding tussen inzet van vreemd en eigen vermogen als financieringsmiddel) en in financieringsbehoefte tot uitdrukking.

Om het begrotingsbeeld niet te beïnvloeden door tijdelijke en relatief geringe aanpassingen in rentelasten als gevolg van altijd wisselende rentestanden (zowel naar boven als beneden) worden verschillen tussen jaarlijks te herijken verwachte rentelasten en de in de meerjarenbegroting gebudgetteerde rentelasten voor vreemd vermogen in principe ten gunste of ten laste van de rente egalisereserve gebracht.

Bij een verwachte stijging (of daling) van de rente op lange termijn ten opzichte van het rentescenario (zie paragraaf 4.2 over aanpassing van het rentescenario) moet extra dekking binnen de begroting worden gezocht. Om de tijdelijke schommelingen in de geraamde rente op te vangen (voordat overgegaan wordt naar een nieuw rentescenario) kan voor een of enkele jaren gebruik gemaakt worden van de rente-egalisereserve.

Hogere rentelasten vanwege een hogere financieringsbehoefte wordt op begrotingsbasis niet gedekt vanuit de egalisereserve. Hier liggen beleidskeuzes aan ten grondslag. Bij het maken van de beleidsplannen moet de eventuele extra rentelast mee worden genomen in de afweging (zie onder andere paragraaf 3.3 investeringsbeslissingen).

Bij lagere rentelasten dan geraamd, vallen er rentelasten vrij. Deze worden gestort in de rente-egalisereserve. In de volgende paragraaf wordt nader ingegaan op het maximum van de rente egalisereserve.

4.4 Maximale omvang reserve rente-egalisatie

De maximale omvang van de reserve rente-egalisatie wordt ingegeven door de behoefte om renterisico's tijdelijk op te kunnen vangen. Zodoende ontstaat er tijd om dekking te vinden voor stijging van de rentelasten.

Het doel van de reserve is om maximaal een stijging van de rente van 1,5% voor een periode van vier jaar op te kunnen vangen. Met de ingeschatte omvang van de financieringsbehoefte in 2019 (zie tabel 2 paragraaf 2.1.1) gaat het om een bedrag van $\text{€ } 100 \text{ mln} \times 1,5\% \times 4 = \text{€ } 6 \text{ mln}$. (De huidige maximale omvang is $\text{€ } 4,8 \text{ mln}$). De reserve biedt vanzelfsprekend slechts dekking voor tijdelijk extra rentelasten. Wanneer de rente harder stijgt en/of structureel langer stijgt dan waar in voorzien in de begroting zullen aanvullende en structurele dekkingsmaatregelen moeten worden geformuleerd om in dekking van de hogere rentekosten te voorzien.

Bij het opstellen van de begroting (Perspectiefnota) wordt jaarlijks op basis van de herijkte financieringsbehoefte het maximum van de egalisereserve benoemd. Een eventueel overschot in de reserve komt ten gunste van de reserve vrij inzetbaar.

De ondergrens van de reserve is $\text{€ } 0,-$.

4.5 Beleid reserve rente-egalisatie

1. Verschillen in rentelasten als gevolg van afwijkingen in rentepercentage, financieringsbehoefte of financieringsstructuur gedurende het begrotingsjaar worden bij de jaarrekening, voor bestemming, ten gunst of ten laste van de rente-egalisereserve gebracht.
2. Bij de perspectiefnota/programmabegroting wordt beoordeeld of het nodig is het rentescenario aan te passen.
3. Verschillen in verwachte rentelasten als gevolg van tijdelijke of geringe afwijkingen van de marktrente ten opzichte van het rentescenario worden bij het opstellen van de Perspectiefnota/Programmabegroting ten gunste of ten laste van de rente-egalisereserve gebracht.
4. Verschillen in schommelingen in de rentelasten vanwege veranderingen in financieringsbehoefte en financieringsstructuur worden op begrotingsbasis niet geëgaliseerd vanuit de rente-egalisereserve.
5. **De reserve rente-egalisatie wordt gemaximeerd op 1,5% van de financieringsbehoefte voor 4 jaar.**

Onderdeel e. is nieuw ten opzichte van het huidige beleid. Dit onderdeel is opgenomen in het bij deze nota horende raadsbesluit.

5 Waardevast houden reserves en voorzieningen

Hoofdstuk 5 gaat in op het waardevast houden van de eigen financieringsmiddelen, reserves en voorzieningen. In de huidige situatie is het waardevast houden gekoppeld aan de rente.

De reserves en voorzieningen worden gebruikt als financieringsmiddel. Ze vormen de financiering voor een groot deel van de activa. Vanwege deze financieringsfunctie werd er rente berekend over de financieringsmiddelen. Deze rente “betalen” we aan ons zelf. Het zijn dan ook geen werkelijke lasten. Zoals in hoofdstuk 2 reeds toegelicht geeft de nieuwe BBV er de voorkeur aan om geen rente te berekenen over de eigen financieringsmiddelen (de reserves en voorzieningen).

De reserves en voorzieningen worden echter ook gebruikt om te besteden. De zogenaamde bestemmingsreserves en alle voorzieningen kennen een bestedingsdoel. Om te zorgen dat de besteding in de toekomst ook daadwerkelijke uitgevoerd kan worden, is het nodig deze reserves en voorzieningen waardevast te houden. Dit werd in de oude situatie gedaan door rente bij te schrijven op bepaalde reserves en voorzieningen.

Deze bijschrijving op de reserves en voorzieningen heeft echter niet te maken met de hoogte van de rente, maar met de hoogte van de inflatie. Daarmee worden ze waardevast gehouden. Daarom wordt in deze nota het waardevast houden van reserves en voorzieningen losgekoppeld van de rente. De kaders voor het waardevast houden van reserves en voorzieningen maken dan ook geen onderdeel uit van de rentenota, maar van de nota reserves en voorzieningen.

Bijlage 1 Afwegingsmatrix voor toerekening van rente aan leges en heffingen

In onderstaande matrix zijn de vier onderscheiden opties gewogen tegen de twee criteria. Bij deze weging is een schaalverdeling van 1 (lage score) tot 5 (hoge score) gehanteerd. De matrix is indicatief en een hulpmiddel om een afweging te kunnen maken.

herken-
baar-
heid/
objec-
tiviteit

5						
4	a.					
3		b.				
2				d.		
1				c.		
0	1	2	3	4	5	

-----> stabiliteit

a. rente-omslagpercentage

b. gemiddelde rente leningen

c. rentescenario

d. gemiddelde rentescenario

Toelichting score opties:

Optie a. rente-omslagpercentage

Herkenbaarheid/objectiviteit: Het rente-omslagpercentage is gebaseerd op een in externe regelgeving vastliggende berekeningswijze en scoort daarmee hoog op het criterium van objectiviteit en herkenbaarheid. Het is wel een resultante van de beleidsbeslissingen die gemaakt worden en daarmee scoort het niet maximaal. (een score van 5 wordt gehaald bij het hanteren van de huidige marktrente. Aangezien deze dagelijks wijzigt, is dit geen bruikbaar rentepercentage).

Stabiliteit: De uitkomst van de berekening van het rente-omslagpercentage is afhankelijk van altijd wisselende omstandigheden en zal daarmee dus jaarlijks (sterk) variëren. Daarmee een lage score op het criterium stabiliteit. .

Optie b. Gemiddelde rente op bestaande leningen

Herkenbaarheid/objectiviteit: Dit percentage is goed te herleiden tot feitelijke kosten van de rente (objectief vast te stellen). Omdat het hier het rentepercentage betreft van de bestaande leningenportefeuille waarin ook "oude" leningen zijn opgenomen, scoort de herkenbaarheid iets minder hoog.

Stabiliteit: Dit percentage zal net als optie a jaarlijks wisselen, maar minder heftig dan optie a.

Optie c. Structureel percentage rentescenario

Herkenbaarheid/objectiviteit: Dit rentepercentage is een scenario voor de toekomst en is hiermee niet objectief bepaald. Omdat het een inschatting is van stijgende marktrente is het minder herkenbaar dan opties a en b. Wel is de werkwijze met betrekking tot voorstellen en besluitvorming Perspectiefnota en programmabegroting herkenbaar.

Stabiliteit: Omdat dit percentage ons eigen scenario laat zien van een structurele rente is dit percentage behoorlijk stabiel (zie ook paragraaf 4.2 voor werkwijze rondom aanpassing van het rentescenario).

Optie d. Gemiddelde uit rentescenario

Herkenbaarheid/objectiviteit: De score op objectiviteit is lager dan bij optie a en b omdat de rentepercentages het gevolg zijn van een scenario (net als bij optie c.). De herkenbaarheid is wat groter dan bij optie c, omdat het scenario rekening houdt met een oploop vanaf de huidige marktrente naar het percentage volgens het scenario. Hiermee ligt het percentage dicht bij de huidige marktrente en is de herkenbaarheid groter.